

בית המשפט המחוזי בירושלים

31 יולי 2012

ת"צ 9177-07 ראובן ברון ואח' נ' "אגד" אגודה שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ ואח'

בפני כב' השופטת תמר בזק-רפפורט

התובעים

1. ראובן ברון
  2. מישל לוסטיגמן
- ע"י ב"כ עוה"ד שמואל אהרונסון ועופר לוי

נגד

הנתבעים

1. "אגד" אגודה שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ
- ע"י ב"כ עוה"ד גד טיכו ודודי פרחיה
2. "דן" חברה לתחבורה ציבורית בע"מ
- ע"י ב"כ עוה"ד אהרון מיכאלי ויהודה רוזנטל
3. היועץ המשפטי לממשלה
- ע"י ב"כ עו"ד יעל מימון

חקיקה שאוזכרה:

[חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998: סע' \(א\)25\(4\), 19מב](#)

[תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות \(הסדרת נגישות לשירותי תחבורה ציבורית\), תשס"ג-2003](#)

[תקנות התעבורה, תשכ"א-1961 - לא מרובדות: סע' 427](#)

[פקודת הנזיקין \[נוסח חדש\]: סע' 35, 36, 63](#)

פסק דין

בקשה לאישור הסכם פשרה בתביעה ייצוגית.

1. ביום 18.4.07 פנו התובעים לבית משפט זה בבקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד נתבעות 1 ו-2, בטענה כי אלו הפרו את חובות ההנגשה המוטלות עליהן על פי דין, באופן הפוגע באנשים עיוורים וכבדי ראייה.
2. בהחלטה מפורטת ומנומקת מיום 18.7.10 (מפי כב' השופט י' ענבר) התקבלה הבקשה בחלקה ואושרה בחלקה כייצוגית (להלן – החלטת האישור). במסגרת החלטת האישור נקבע, כי נתבעות 1 ו-2 אכן מפרות את הוראות [חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998](#) (להלן – חוק ההנגשה), את הוראות [תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות \(הסדרת נגישות לשירותי תחבורה ציבורית\), התשס"ג-2003](#) (להלן – תקנות ההנגשה) ואת הוראת [תקנה 427](#) לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961, בכל הנוגע להנגשת אוטובוסים ושילוט בתחנות לטובת אנשים עיוורים וכבדי ראייה.
3. בעקבות החלטת האישור, ובהמלצת בית המשפט, הגיעו הצדדים להסדר פשרה בתובענה. לאחר שהתקבלה תגובת נציגת היועץ המשפטי להסדר והתקיים דיון בעקבות התגובה, תוקן נוסח ההסדר. עתה עליו להכריע בבקשה לאישורו. נציגת היועץ המשפטי לממשלה תומכת באישור ההסדר, אחר העדכונים שנעשו בנוסחו.
4. יצוין כבר כעת, כי בין העדכונים לנוסח ההסדר שעליהם הוסכם בדיון, הוסכם שיובהר בהסדר, אשר מקבל תוקף של פסק דין, כי פרשנות החיקוקים כאמור בהחלטת האישור מקובלת על הנתבעות 1 ו-2 ומחייבת אותן כפסק דין.
5. אחר שעיינתי בבקשה ובהסדר על תיקוניו, מצאתי כי הסדר זה הינו דרך יעילה והוגנת להכרעה במחלוקת בין הצדדים בנסיבות העניין, כך שיש לאשרו ולתת לו תוקף של פסק דין.

6. בהחלטת האישור נקבע, כאמור, כי נתבעות 1 ו-2 מקיימות באופן חלקי בלבד את חובות ההנגשה שבחיקוקים כפי שזכרו לעיל, בכל הנוגע להסדרת פסי אזהרה, כריזה פנימית וחיזונית, שילוט מספר האוטובוס, סימון לחצני עצירה, מאחזי יד ובליטות ושילוט בתחנות האוטובוסים ובסככות ההמתנה. בהקשר זה אף התייחס בית המשפט בהחלטת האישור לשאלת קצב ההנגשה, וקבע כי אין די בעמידה בחובת השילוט במועד שנקבע כדין להשלמת פרויקט השילוט, אלא יש צורך בהתקנה הדרגתית על פי "אבני דרך", אף אם אין רשויות המדינה מציגות תכנית. במסגרת ההסדר סוכם על האצת תהליכי ההנגשה בכל הנוגע לשילוט התחנות ולהתקנת והפעלת מערכות כריזה אוטומטיות – פנימיות וחיזוניות. בנוסף, נוטלות עליהן נתבעות 1 ו-2 התחייבויות להנגשה חושית שאינן כלולות בתקנות בנות תוקף דהיום: כך מתחייבת "אגד" להנגשה חושית של קווי אוטובוס בין-עירוניים. "דן" מצידה מתחייבת להתקין מאות עמדות מידע אלקטרוניות מונגשות, ממוקמות ליד תחנות "דן".

7. לגישת הצדדים מעניק הסדר הפשרה הטבה משמעותית לחברי הקבוצה, שכן תכנית ההנגשה דהיום מאפשרת לדחות את השלמתה עד לשנת 2014, ועל פי המוצע, התהליך יהיה מהיר יותר. כן נטען, כי כריזה אוטומטית, כמוצע על פי ההסדר, עדיפה על פני כריזה על ידי נהג הטרוד במכלול מטלות בעת הנסיעה, ונוכח כך ההתחייבות לכריזה אוטומטית מיטיבה עם חברי הקבוצה. עוד נטען, כי יתרון מיוחד צומח לחברי הקבוצה מפעולות הנגשה שנטלו עליהן "אגד" ו"דן" עתה, בעת שלא קיימת כיום חובה חוקית לבצען.

8. אכן, הסדר הפשרה מעניק הטבה משמעותית לחברי הקבוצה. נתבעות 1 ו-2 מקבלות עליהן את הקביעות הפרשניות שבהחלטת האישור, ללא עוררין, ומקבלות עליהן התחייבות, אשר ניתן לה תוקף של פסק דין, ליישום ההנגשה כפי שפורשה בהחלטת האישור. בכך, בכל הנוגע לתקופה שמכאן ואילך, מוצאים העניינים שעליהם עמד בית המשפט בהחלטת האישור את פתרונם, כך שוודאי שבהיבט זה ההסדר ראוי. בכל הנוגע להטבה עם חברי הקבוצה בגין העבר, ובגין אשר לא נעשה בתחום ההנגשה במועד, כפי שנקבע בהחלטת האישור – גם לכך הוצע פתרון בהסדר הפשרה. נתבעות 1 ו-2 נטלו על עצמן חיובי הנגשה בלוח זמנים ראוי, ובנוסף, כאמור, התחייבו בהתחייבויות הנגשה נוספות, שאינן מתחייבות כיום על פי דין – נתבעת 1 בכל הנוגע להנגשה בקווים בין-עירוניים ונתבעת 2 בכל הנוגע להתקנת לחצן ובו פירוט מידע קולי בעמדות אלקטרוניות אשר מתקינה "דן" בכ- 500 תחנות הסעה.

9. כפי שנקבע בהחלטת האישור, הנזק שנגרם מעיכוב תהליך ההנגשה בעבר הינו נזק לא ממוני, עקב כך שחברי הקבוצה לא נהנו מהנגשה שהיו זכאים לה על פי דין. נוכח כך, הולם הפיצוי המוצע בגין העבר, אשר מעניק לחברי הקבוצה הנגשה משופרת שאין הם זכאים לה כיום על פי דין, בבחינת משקל נגד להפרת העבר ודחיית ההנגשה שהייתה מחויבת על פי דין. אכן, בכל הנוגע להטבת ההנגשה הבין-עירונית המוצעת בידי נתבעת 1 ציינה ב"כ היועץ המשפטי לממשלה, כי קיימת טיטת תקנות בעניין זה. אולם אין טיטת תקנות היא בבחינת תקנות מחייבות, וקבלת התחייבות, בת תוקף של פסק דין, להנגשה בקווים בין-עירוניים כבר עתה, בטרם הבשילה הטיטת לתקנות מחייבות, הרי היא בבחינת הטבה לחברי הקבוצה. הוא הדין בקשר להטבת הלחצן הקולי בלוחות אלקטרוניים שלה התחייבה נתבעת 2. אף אם מדובר בתהליך שיוזמה בעניינו קיימת, לעת הזו לא מוטלת על נתבעת 2 חובה לבצע את האמור. אישור הסדר הפשרה ומתן תוקף של פסק דין לאמור בו, מטיל על נתבעת 2 חובה ברורה בעניין זה, לרבות לוחות זמנים, כך שחברי הקבוצה יוצאים נשכרים מן ההתחייבות.

10. אינני סבורה כי העובדה שנראה כי בפועל מקור מימון הפרויקט שנתבעת 2 לקחה על עצמה יהיה מ"קרן שיפורים", קרן ייעודית שהשימוש בכספים בה נעשה בתיאום עם משרד התחבורה, שוללת אישור הסדר הפשרה. ראשית, עיקר הוא כי ההנגשה מכאן ואילך כפי שהותוותה בדין, וכפי שהדין פורש בהחלטת האישור, תבוצע הלכה למעשה. בעניין זה הסדר הפשרה מעניק את מלוא הסעד, ובכך חלק ניכר מיתרונותיו של ההסדר. שנית, אף אם המקור המימוני הוא זה או אחר, הלכה למעשה, התקנת הלחצן הקולי בלוחות האלקטרוניים מיטיבה עם הקבוצה ועם ציבור כבדי הראיה והעיוורים, כך שאלו נהנים מהתחייבות בעלת תוקף של פסק דין להטבה הנגשתית, שאלמלא הסדר הפשרה לא עמדה לימינם. מנקודת השקפתם בכל הנוגע להטבה הנדונה, אין נפקא מינה מהו המקור המימוני. בהקשר זה מעיר בצדק ב"כ נתבעת 2, כי מרשתו נהנית מכספי סובסידיה רבים, כך שהנפקות המעשית של מקור המימון מ"קרן שיפורים", שמשרד התחבורה מעורב בה, או מכספים אחרים של נתבעת 2, מוגבלת. עוד בהקשר זה הובהר בדיון, כי אין מניעה שאילו בוצעו במועדם שיפורי ההנגשה שהוזכרו בהחלטת האישור, היו ממומנים הם מאותה "קרן שיפורים", כך שגם בעניין זה לא נראה קושי במקור המימון של הפרויקט. זאת ועוד, כפי שמציין ב"כ נתבעת 2, נתבעת זו איננה מתנה את התחייבותה לבצע את הפרויקט בקבלת הכספים מ"קרן השיפורים".

11. קיצורם של דברים, ההטבות המוצעות משמעותיות והתמונה בכללותה מצדיקה את אישור הסדר הפשרה. בהתאם להוראות הדין, אתייחס לעניינים הנדרשים בעת אישור הסדר הפשרה.
12. עילות התביעה שעליהן מתבססת התובענה הן: הפרת תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (הסדרת נגישות לשירותי תחבורה ציבורית), התשס"ג-2003; הפרת חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998; הפרת תקנות התעבורה, תשכ"א-1961; הפרת חובה חקוקה, על פי [סעיף 63](#) לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]; ורשלנות, על פי [סעיפים 35 ו-36](#) לפקודת הנזיקין [נוסח חדש].
13. חברי הקבוצה הם המחזיקים או הזכאים לקבל תעודת עיוור על פי הקריטריונים של משרד העבודה והרווחה, אשר חדות ראייתם נמוכה מ-3 חלקי 60 או שזווית ראייתם קטנה מ-20 מעלות, ואשר מרכז חייהם בישראל.
14. קיימות שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, כאמור בסעיף 89 להחלטת האישור.
15. לא מצאתי לנכון למנות בודק להערכת ההסדר, שכן אין מדובר בעניין שבמומחיות הדורש הערכה וכלים שאינם בידיעת בית המשפט. התועלת שבאישור הפרשנות שבהחלטת האישור וביישומה בלוח זמנים מזורז וקבוע ברורה. בכל הנוגע להטבות שמעבר לדין, ניתנה גם התייחסות היועץ המשפטי לממשלה, אשר הרחיב את התמונה ואפשר להעריך את היתרונות והמגבלות שבהטבות הללו. בחשבון כולל מצאתי, כאמור, כי מדובר ביתרונות של ממש, המצדיקים את אישור הסדר הפשרה.
16. על פי האמור בהסדר הפשרה, ממליצים הצדדים כי לתובעים המייצגים ובאי כוחם ישולם על ידי נתבעות 1 ו-2 סך של 1,815,400 ₪ (כולל מע"מ), כשכר טרחת ב"כ התובעים וכן סך של 234,000 ₪ לתובעים המייצגים כגמול מיוחד. הצדדים סבורים, ותמימת דעים אני עמם, כי הסכומים הנם מידתיים ביחס לתועלת שצמחה לחברי הקבוצה מעצם הגשת התביעה הייצוגית, אשר האיצה את מעורבות משרדי הממשלה ביישום תקנות הנגישות, ובפרט ביחס לתועלת מאישור ההסדר על ההטבות הגלומות בו. התובעים מציינים כי באי כוחם השקיעו אלפי שעות עבודה בתהליך והם אף הוציאו עשרות אלפי שקלים כתשלום לחוקרים פרטיים שסרקו, בין היתר, מאות אוטובוסים ותחנות, ואף הסתכנו בהוצאות נוספות במקרה שהמהלך שיזמו לטובת חברי הקבוצה לא

היה מניב את הפירות המקווים. נוכח האמור, מאמצת אני את המלצת הצדדים בדבר שכר טרחת עורך דין וגמול מיוחד. עם זאת, כדי להבטיח את עניינם של חברי הקבוצה ביישום ההסדר, הלכה למעשה, ישולמו 95% מהסכומים לעיל בתוך 14 יום, והיתרה תשולם לאחר שהנתבעים יגישו תצהיר לבית המשפט, אשר במסגרתו יאושר כי ביצעו את התחייבויותיהם על פי הסדר הפשרה.

17. בשולי ההחלטה, להשלמת העניין ולצמצום מחלוקות אפשריות, אפרט את התיקונים בהסכם הפשרה שנערכו בעקבות הדיון שהתקיים בפניי ביום 15.7.12 והבהרות בכתב שהתקבלו בעקבותיו:

א. בסעיף ההגדרות, בהגדרת "ויתור וסילוק", יתווסף: "בכפוף לאמור בסעיף 23".

ב. יתווסף סעיף 6א' כדלהלן: "הצדדים מצהירים כי פרשנות חיקוקים, כפי שהיא מופיעה בהחלטת האישור מיום 18.7.10, מקובלת עליהם ועם אישור הסדר הפשרה, ניתן לה תוקף של פסק דין. להסרת ספק, אישור הסדר הפשרה ממצה את הסעדים מכוח העילה נושא התובענה".

ג. יתווסף סעיף 6ב' כדלהלן: "הנתבעות 1 ו-2 מתחייבות לעמוד בתכניות ההנגשה הקיימות. אין באמור כדי לגרוע מיכולתן של הנתבעות 1 ו-2 להשמיע בפני משרד התחבורה טענות קונקרטיות באשר לרכיבים מסוימים בתוכן התכניות, תוך מחויבות למסגרת הכמותית שבתכניות ההנגשה".

ד. יתווסף סעיף 6ג' כדלקמן: "אין באמור בהסכם זה כדי לגרוע מחובות שיוטלו, ככל שיוטלו, על הנתבעות כדין".

ה. בראש סעיף 7 וסעיף 8 להסדר הפשרה יתווסף: "בכפוף לאמור לעיל".

ו. בראש סעיף 11 יימחקו המילים "תוך 30 ימים" עד "ישלימו", ותחתן ייכתב: "הנתבעות 1 ו-2 מצהירות כי השלימו". בסוף הסעיף יתווסף: "ההצהרה לעיל, בכל הנוגע לאגד, מסויגת באשר לכ-12 אוטובוסים, אשר הנגשתם תושלם תוך 30 יום".

ז. סעיפים 12, 13.1 ו-14 להסדר הפשרה יתוקנו באופן המוצע בתגובת ב"כ היועץ המשפטי.

ח. לסעיף 13.1, לאחר התוספת המוצעת בידי ב"כ היועץ המשפטי, יתווסף: "נתבעות 1 ו-2 יבואו בדברים עם משרד התחבורה כאשר להתאמות נדרשות למועדי ביצוע מחויבותן בעניין שילוט כאמור בסעיף זה ולארגון מחדש בתחנות ביוזמת משרד התחבורה".

ט. לסעיף 15 יתווסף אחר המילה "מהנתבעות": "את הרכז לפי סעיף [19מב](#) לחוק הנגישות כ[ממונה]".

י. לסעיף 16 יתווסף בראשו: "לא יאוחר מ-12 חודש מהמועד הקובע".

יא. לסעיף 19 יווסף: "כן יימסר דיווח עד סוף שנת 2012".

יב. לסעיף 23 תתווסף הערה כאמור בתגובת ב"כ היועץ המשפטי לממשלה להסדר הפשרה.

יג. סייפת סעיף 37 תתוקן וכך יהיה נוסחה: "לא יינקטו הליכים לפי פקודת ביזיון בית משפט בגין הפרת הסכם זה אחר שיינתן לו תוקף של פסק דין, אלא אם כן תימסר לנתבעת הרלבנטית הודעה מקדימה ומפורטת בכתב 60 יום מראש".

.18

.19

20. על יסוד כל האמור, מאשרת אני את הסדר הפשרה בנוסחו המתוקן ונותנת לו תוקף של פסק דין, תוך אימוץ הסכמת הצדדים בדבר שכר טרחת עו"ד וגמול לתובעים במועדי תשלום כאמור לעיל. עד ליום 2.8.12 יעבירו הצדדים לאישורי נוסח מוצע בהתאם להוראות [סעיף 25\(א\)\(4\)](#) לחוק, ואף יתייחסו לאופן הפרסום המוצע.

פסק הדין יכנס לתוקף לאחר אישור נוסח ההודעות ואופן הפרסום.

תמר בזק רפפורט 54678313

ב"כ התובעים ישלח העתק פסק הדין למנהל בתי המשפט, בצירוף הסדר הפשרה על תיקונו, לצורך רישום בפנקס.

ניתן היום, י"ב באב תשע"ב, 31 ביולי 2012, בהעדר הצדדים.

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן